

Celem projektu jest charakterystyka wytwórczości tekstylnej ugrupowań społeczności rolniczych na nizinach między Odrą a Wisłą od poł. VI do poł. III tysiąclecia p.n.e. Pozwoli ona odpowiedzieć na pytania, jak rozpoznać narzędzia związane z wytwórczością tkacką i jak odróżnić odciski tkanin na ceramice od odcisków plecionek, jak rozwijała się technologia wytwarzania materiałów poszczególnych ludów w różnych okresach, jaki wpływ miała ona na inne dziedziny gospodarki oraz czy na wskazanym obszarze istniały centra produkcji tkanin i obszary peryferyjne.

W ramach projektu analizowane są obiekty nieruchome związane z tworzeniem tkanin, narzędzia do przędzenia i tkania oraz pozostałości tkanin lub ich odciski na ceramice naczyniowej a także próbki specjalistyczne, które pozwalają na szczegółowe określenie wykorzystywanych surowców. Badania te wykonuję w oparciu o wyniki kwerendy bibliotecznej i muzealnej, opis archeologiczny źródeł (typologia, pomiary metryczne, dokumentacja rysunkowa i fotograficzna), serię eksperymentów z replikami znalezisk: wrzecion z przęślikami w czterech najczęściej występujących typach, ciężarków tkackich, szydeł i igieł kościanych prowadzonych pod moim kierunkiem w grupie wykonawcy zbiorowego (5 osób) a także wykorzystaniu gotowych wyrobów do eksperymentów z odciskami tekstylnymi na ceramice oraz analizy specjalistyczne: archeobotaniczne, archeozoologiczne, mikroskopowe (mikroskop cyfrowy: Keyence VHX - 6000) i fizykochemiczne (analiza substancji smolnych i lipidów tłuszczowych). Metodyka badań opiera się na moich autorskich metodach podziału i opisu znalezisk, koncepcji badań eksperymentalnych ceramiki nienaczyniowej i wyrobów kościanych a także odcisków tekstylnych na naczyniach oraz wykorzystaniu analiz pozostałości dziegciu i lipidów tłuszczowych.

W dotychczasowych badaniach neolitu archeolodzy skupiali się przede wszystkim na najczęściej występujących znaleziskach: ceramice, narzędziach kamiennych i krzemiennych, ozdobach i tzw. przedmiotach kultowych. Pozwalają one na określenie chronologii i przynależności kulturowej oraz wzajemnych relacjach różnych grup ludzkich. Jednocześnie w analizach pomijanych było wiele innych znalezisk: przęślików, ciężarków tkackich, szpul, szydeł i igieł kościanych, które poświadczały codzienną aktywność ugrupowań pradziejowych. W przeciwieństwie do dotychczasowych badań, projekt ten opiera się na różnych rodzajach znalezisk, ma na celu powiązanie miejsc produkcji z narzędziami i gotowymi wyrobami tekstylnymi oraz pozwala na wskazanie roli przędzenia i tkania wśród różnych dziedzin gospodarki pradziejowej.

Badania tego typu będą prowadzone w Polsce po raz pierwszy i pozwolą wypracować innowacyjny sposób poznawania aktywności ludzkiej poprzez narzędzia i miejsca pracy. Stanie się on podstawą do badań innych rejonów Europy Środkowej, także dla innych okresów. Dzięki temu projektowi możliwe stanie się wskazanie, czy ludność z okresu neolitu potrafiła wytwarzać tkaniny z wełny owczej i rozpoczęła hodowlę tych zwierząt nie tylko jako źródła mięsa, ale także aby pozyskiwać ich runo. Kolejnym spodziewanym efektem prac jest sprawdzenie, w jakim stopniu badania eksperymentalne, mikroskopowe i fizykochemiczne pozwalają odkryć nieznanne dotąd aspekty związane z przędzeniem na wrzecionach, tkaniem na krosnach pionowych, szyciem oraz wykonywaniem zdobień na ceramice za pomocą tkanin lub stempli tekstylnych. Badania tego typu będą prowadzone w Polsce po raz pierwszy i pozwolą wypracować innowacyjny sposób poznawania aktywności ludzkiej poprzez narzędzia i miejsca pracy. Stanie się on podstawą do badań innych rejonów Europy Środkowej, także dla innych okresów.